

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/134/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3612201115
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3612201115.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci navrhovateľov: 1/ Y. B., rod. N., bytom v N. F., č. XXX, občianky Slovenskej republiky, 2/ A. W., rod. N., bytom v I., č. XXX, občianky Slovenskej republiky 3/ J. L., rod. N., bytom v U., A. č. XXX/XX, občianky Slovenskej republiky a 4/ I.. J. N., bytom v Q., M. Q. č. XXXX/XX, občana Slovenskej republiky všetci právne zastúpení JUDr. Danielou Suchánkovou, advokátkou so sídlom v Piešťanoch, M. Waltariho č. 7, proti odporkyňi: Ing. W. F., rod. F., bytom v Q., R. č. XXX/X, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Nozdrovický, Šuvert a Co. s.r.o., IČO: 36858536, so sídlom v Bratislave, Ferienčíkova č. 7, v konaní o zrušenie vecného bremena a uloženie povinnosti zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 eur, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 22. augusta 2013, č. k. 5C/8/2012-308, v senáte, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti - vo výroku II., ktorým uložil odporkyňi povinnosť zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 eur a v súvisiacom výroku III., ktorým rozhodol o náhrade trov konania účastníkov zrušuje a v týchto častiach vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa rozhodol tak, že zrušil vecné bremeno, spočívajúce v doživotnom práve bezplatného užívania v plnom rozsahu na nehnuteľnosti, zapísanej v katastri nehnuteľností Správy katastra Partizánske na LV č. XX, kat. úz. M., parcely registra "C" evidovanej na katastrálnej mape, parcela č. XXX, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, výmera XXX m², parcela č. XXX, druh pozemku záhrady, výmera XXX m², a stavba rodinný dom, súpisné č. XXX, na parcele č. XXX, zriadené v prospech oprávnenej z vecného bremena I.. W. F., rod. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XXX/X, Q. - U. (odporkyňi), navrhovateľov 1/-4/ zaviazal k povinnosti spoločne a nerozdielne tejto zaplatiť ako primeranú náhradu za zrušenie vecného bremena sumu 13.400,- €, do troch mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. zaviazal odporkyňu k povinnosti zložiť do súdnej úschovy Okresného súdu Partizánske sumu 9.620,06 €, patriacu do dedičstva po poručiťelovi F. N., nar. X.XX.XXXX, naposledy bytom v S. nad M., č. XXX, ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX, do troch mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku III. odporkyňu zaviazal k povinnosti nahradiť navrhovateľom 1/-4/ trovy konania vo výške 4.836,90 € (z toho sumu 676,50 € za súdny poplatok za návrh a sumu 4.160,40 € ako náhradu trov právneho zastúpenia) k rukám ich právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Súčasne vyslovil, že o náhrade trov štátu, bude rozhodnuté samostatným uznesením.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovatelia 1/ - 4/ sa po pripustení zmeny -rozšírenia ich návrhu domáhali voči odporkyňi zrušenia vecného bremena a uloženia jej povinnosti zložiť do súdnej úschovy sumy 9.620,06 €. Vecné bremeno zriadené v prospech odporkyne, spočívalo v bezodplatnom doživotnom práve užívania k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností vedenom na Správe katastra Partizánske pre katastrálne územie Návojevce na liste vlastníctve č. XX a to pozemku parc. č. B. XXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m² a parc. č. B. XXX - záhrady o výmere XXX m² a stavbe súp. č. XXX - rodinný dom postavenom na pozemku parc. č. XXX (ďalej len „predmetné

nehnutelnosti“ a „predmetné vecné bremeno“), ktoré žiadali zrušiť bez náhrady. Návrh v časti zrušenia vecného bremena odôvodňovali zjavným nepomerom medzi oprávnením odporkyne a povinnosťami navrhovateľov z tohto vecného bremena. Uviedli, že odporkyňa toto nikdy nevykonávala a to ani v čase, kým žil neb. F. N., strýko navrhovateľov, o ktorého sa odporkyňa zaviazala starať, z ktorého dôvodu bolo zriadené a nevykonávala ho ani po smrti F. N.. Rozšírenie návrhu o uloženie povinnosti odporkyni zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 €, patriacu do dedičstva po poručiťovi F. N., odôvodňovali tým, že z dokazovania v konaní vyplynulo, že odporkyňa dňa 11.6.2008 vybrala sumu 289.814,- Sk (9.620,06 €) z vkladnej knižky poručiťefa F. N., ktorý z inej vkladnej knižky vybral sumu 254.978,80 Sk (9.620,06 €) a túto vložil na účet v Slovenskej sporiteľni. Jedenásť dní pred jeho smrťou, v čase, keď už tento bol hospitalizovaný v nemocničnom zariadení, odporkyňa z uvedeného účtu vybrala sumu 289.814,- Sk, pričom na účte zostala len suma cca 500,- Sk, ako zrejmy minimálny vklad. Z výpisu účtu č. 262282837 je zrejme, že na účet poručiťef vkladal tiež ďalšie peniaze, ktoré v čase, keď zomieral, odporkyňa operatívne vybrala. Keďže išlo o prostriedky vo vlastníctve poručiťefa, je zrejme, že patria do dedičstva po ňom. Suma, ktorú nechala na predmetnom účte, a to vo výške 500,30 Sk, bola v rámci dedičského konania prejednaná. Odporkyňa žiadala návrh v celom rozsahu zamietnuť ako nedôvodný. Po celú dobu od zriadenia vecného bremena do smrti poručiťefa, vecné bremeno využívala a poskytovala mu i prostredníctvom neho osobnú starostlivosť, na ktorú sa zmluvou o zriadení vecného bremena zaviazala. V prípade ak by súd dospel k záveru o dôvodnosti zrušenia vecného bremena, požadovala primeranú náhradu. Vo vzťahu k žiadanému uloženiu jej povinnosti zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 € nepopierala, že prostriedky v tejto výške z vkladnej knižky vybrala, nešlo však o peniaze vo vlastníctve poručiťefa, ale jej. Z uvedeného dôvodu žiadala, aby súd aj v tejto časti návrh zamietol ako nedôvodný.

Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní, aplikujúc na zistený skutkový stav ust. § 37 ods. 1, § 151p ods. 3, § 451 ods. 1, 2 a § 568 Občianskeho zákonníka, v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že zmenou pomerov spočívajúcou v smrti pôvodného vlastníka nehnuteľnosti a povinného z vecného bremena F. N., došlo k hrubému nepomeru medzi vecným bremenom a výhodou odporkyne ako oprávnenej z vecného bremena z ktorého dôvodu vecné bremeno spočívajúce v doživotnom práve bezplatného užívania predmetných nehnuteľností odporkyňou zrušil a to za náhradu, ktorej výšku určil vychádzajúc zo záverov znaleckého posudku vypracovaného znalcom I. U. L. vo výške 13.400,- €. na zaplatenie ktorej zaviazal navrhovateľov. Uznesením Okresného súdu Partizánske č.k. 5C/8/2012-183 zo dňa 13.2.2013 súd pripustil zmenu žalobného návrhu tak, že popri pôvodnom nároku sa navrhovatelia 1/ až 4/ voči odporkyni domáhali tiež uloženia jej povinnosti zložiť do súdnej úschovy sumy 9.620,06 €, patriacej do dedičstva po poručiťovi F. N., nar. 2.10.1922, naposledy bytom v S. nad M., č. XXX, ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX. Súd dospel k záveru o dôvodnosti návrhu aj v tejto časti. Z listinného dôkazu - správy Slovenskej sporiteľne, a.s. bolo zistené, že uvedená banková spoločnosť za obdobie od 1.1.2003 do 20.6.2008 viedla na meno F. N. vkladnú knižku č. XXXXXXXXXXX/XXXX, Sporoknižka, dispozičné právo ku ktorej mala okrem poručiťefa i odporkyňa. Bolo preukázané, že dňa 11.6.2008 bol na MsP Topoľčany vykonaný hotovostný výber emisným pokladničným dokladom vo výške 289.814,- Sk (9.620,06 €). Odporkyňa nepopierala výber tejto sumy, tvrdila však, že šlo o jej peňažné prostriedky, ktoré vložila na jeho vkladnú knižku nakoľko prišiel o vyššiu sumu peňazí v dôsledku neúspešnej investície do nebankového subjektu Drukos a mal strach, že zostane bez prostriedkov. Tieto tvrdenia žiadnym spôsobom nepreukázala. Majiteľom finančných prostriedkov na vkladnej knižke bol F. N., odporkyňa mala k tejto vkladnej knižke len dispozičné právo. Keďže F. N. dňa XX.X.XXXX zomrel, uvedené finančné prostriedky tak patria do dedičstva po ňom. Dedičské konanie už bolo právoplatne skončené, preto navrhovatelia správne žiadali, aby táto suma bola zložená do súdnej úschovy, ktorú povinnosť súd aj odporkyni uložil. Lehoty na splnenie povinností uložených rozsudkom súd určil v zmysle § 160 ods. 1 O.s.p..

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol aplikujúc ust. § 142 ods. 3 O.s.p. tak, že zaviazal odporkyňu k ich náhrade navrhovateľom 1/ až 4/, a to v celkovej sume 4.386,90 eur, pozostávajúcej zo sumy 676,50 eur za zaplatený súdny poplatok za návrh a zo sumy 4.160,40 eur titulom náhrady trov právneho zastúpenia, dôvodiac, že predmet konania v danej veci predstavuje zrušenie vecného bremena a povinnosť zložiť do súdnej úschovy sumu 9 620,06 €, ktorá patrí do dedičstva po poručiťovi F. N.. Navrhovatelia 1/ - 4/ mali vo veci úspech, pričom výška plnenia v časti zrušenia vecného bremena závisela od znaleckého dokazovania, v časti uloženia povinnosti zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 € boli plne úspešní. Nebola im priznaná náhrada trov konania za uhradený preddavok na trovy znaleckého dokazovania v sume 250,- €, nakoľko znalecké dokazovanie bolo vykonané v prospech účastníkov konania na oboch sporových stranách.

Rozsudok súdu prvého stupňa v zákonom stanovenej lehote odvolaním napadla odporkyňa, a to čo do výroku II., ktorým súd rozhodol o jej povinnosti zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 eur, ako patriacu do dedičstva po poručiťovi F. N. a čo do súvisiacemu výroku III., ktorou súd prvého stupňa rozhodol o jej povinnosti nahradiť navrhovateľom trovy konania a žiadala odvolací súd o zmenu rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutých častiach, a to tak, že návrh navrhovateľov, ktorým sa domáhajú uloženia jej povinnosti zložiť do súdneho depozitu sumu 9.620,06 eur bude zamietnutý a o trovách konania bude rozhodnuté tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Dôvodila, že súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, čím uplatnila dôvod odvolania uvedený v ust. § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p., čo videla v tom, že v priebehu prvostupňového konania nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by na strane odporkyne došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia a to výberom sumy 9.620,06 eur z vkladnej knižky, vedenej na meno poručiťa. Uviedla, že v priebehu konania nebolo preukázané, že by konala v rozpore s dobrými mravmi, alebo na úkor poručiťa, práve naopak, dokazovaním bolo zistené, že si svoje záväzky voči nemu vždy plnila a od tohoto sa starala. Keďže neboli splnené zákonné podmienky pre vznik bezdôvodného obohatenia na jej strane, neexistuje ani zákonný dôvod uložiť jej povinnosť uvedenú vo výroku II. napadnutého rozsudku. Rozhodnutie súdu v tomto smere sa opiera iba o konštatovanie holého faktu, že poručiť bol majiteľom vkladnej knižky, z ktorej bol výber uskutočnený, pričom neboli zohľadnené jej námietky, ktoré proti tomuto nároku v priebehu konania vzniesla. Nerozporovala tento výber zo dňa 11. júna 2008 dôvodiac zriadeným dispozičným právom, navyiac tvrdila, že uvedené finančné prostriedky poskytla poručiťovi práve ona, keďže v dôsledku jeho neúspešnej investície do nebankového subjektu Drukos, mal tento neustály pocit, že mu chýbajú finančné prostriedky a v prípade núdze nebude mať dostatok peňazí na uspokojenie svojich potrieb. Preto časť dlžnej sumy za kúpu nehnuteľností v M., konkrétne sumu 289.814,- Sk nepožadovala uhradiť a umožnila poručiťovi, aby si ich ponechal na novej vkladnej knižke, vedenej v Slovenskej sporiteľni a.s. s tým, že k tejto bude mať ona dispozičné právo. Dôkazom o tomto jej tvrdení je potvrdenie o výbere a následnom vklade hotovosti na jeho novú vkladnú knižku dňa 8. októbra 2003, ktorá je súčasťou súdneho spisu. Uviedla, že s nebohým sa vzájomne dohodli, že v prípade, ak tento bude akútne potrebovať peniaze, môže s týmito nakladať a následne sa dohodnú aj na spôsobe ich vrátenia, z ktorého dôvodu bolo práve k tejto vkladnej knižke zriadené v prospech nej aj dispozičné právo. Išlo o ich vzájomnú ústnu dohodu uzatvorenú v roku 2003 v Bratislave, s ktorou súhlasila, keďže podľa závetu nebohého F. N., mala byť jeho jediným dedičom. Z uvedeného dôvodu namietala aj tvrdenie o prípadnej protiprávnosti svojho konania, keďže konala na základe vzájomnej dohody s poručiťom. Súd prvého stupňa sa s týmito jej tvrdeniami nevysporiadal, a neprihliadol ani na ňou predkladané nepriame dôkazy o tom, že peňažné prostriedky na vkladnej knižke sú v skutočnosti jej vlastníctvom. Z odôvodnenia nemožno tiež zistiť, o aký druh bezdôvodného obohatenia na jej strane, sa má v tomto prípade podľa súdu prvého stupňa jednať. Pokiaľ navrhovatelia vo svojom návrhu označili konanie odporkyne ako majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov, poukázala na to, že bolo na navrhovateľoch ako žiadateľoch, aby preukázali nepoctivosť jej konania, s ktorou otázkou sa však rovnako súd prvého stupňa nezaoberal. Nesprávnosť skutkových zistení vyplýva aj zo skutočnosti, že počas konania došlo k zmene v osobe zákonného sudcu, pričom podstatná časť dokazovania majúceho vplyv na posúdenie skutkového stavu veci bola vykonávaná za účasti pôvodného zákonného sudcu a nová zákonná sudkyňa tak rozhodovala iba na základe písomných informácií, získaných zo súdneho spisu o vykonanom dokazovaní, čo malo za následok ich nesprávnosť. Pre prípad, ak by aj odvolací súd dospel k záveru, že výber finančných prostriedkov z vkladnej knižky poručiťa je na strane odporkyne bezdôvodným obohatením, vzniesla námietku premlčania uplatneného nároku, keď vychádzajúc z ust. § 107 Občianskeho zákonníka, podľa jej názoru, došlo k uplynutiu subjektívnej premlčacej doby, plynúcej v rámci doby objektívnej, ktorá začala plynúť najneskôr pri prejednaní dedičstva po nebohom F. N., ktoré bolo ukončené dňa 30. októbra 2008, ukončené osvedčením o dedičstve, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 15. novembra 2008, pri prejednaní ktorého dedičstva bol navrhovateľom ako dedičom známy zostatok na predmetnej vkladnej knižke a zároveň mali k dispozícii aj výpis z nej, s prehľadom jednotlivých obrátov vrátane dotknutého výberu, teda subjektívna doba musela uplynúť najneskôr dňom 15. novembra 2010. Vo vzťahu k objektívnej premlčacej dobe, pre prípad záveru o úmyselnom bezdôvodnom obohatení uviedla, že jej konanie v žiadnom prípade nenapĺňa predpoklady úmyselného bezdôvodného obohatenia, pretože nemala nikdy v úmysle sa na úkor nebohého poručiťa bezdôvodne obohatiť a je presvedčená, že si vzala iba svoje vlastné finančné prostriedky, vychádzajúc z dohody s poručiťom. Poukázala na to, že nemala vedomosť o zrušení závetu, napísaného v jej prospech a tak v čase výberu hotovosti z vkladnej knižky bola presvedčená o tom, že je a zostane jediným dedičom nebohého, vrátane finančných prostriedkov na vkladnej knižke, z čoho vyplýva nedôvodnosť

záveru o prípadnom jej úmysle, na niečí úkor sa obohatiť. Navyiac teda aj z dôvodu premlčania, žiadala návrh v napadnutej časti zamietnuť. V konečnom dôsledku poukázala na to, že okrem iných výdavkov vynaložených v prospech nebohého vystrojila mu dôstojný pohreb, riadne uhradila všetky náklady s ním spojené, ktoré nároky si nemohla uplatniť ani v rámci konania o prejednaní dedičstva po nebohom, nakoľko o jeho priebehu nebola informovaná a teda nárokovanie uvedenej sumy vzhľadom k týmto skutočnostiam považovala za rozporné s ust. § 3 Občianskeho zákonníka, teda v rozpore s dobrými mravmi, predstavujúce porušenie zásady, upravenej v § 2 O.s.p., podľa ktorého súdy majú dbať na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Navrhovatelia vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadali rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých častiach ako vecne správny potvrdiť a zaviazat' odporkyňa k náhrade trov odvolacieho konania v celkovej výške 648,02 eur. Odvolanie odporkyne považovali za nedôvodné a jej tvrdenia v ňom obsiahnuté, za nepravdivé. Poukázali na to, že tvrdenie o jej vlastníctve vybraných finančných prostriedkoch sa v konaní nepreukázali. Naopak, z ich strany boli predložené doklady z peňažného ústavu preukazujúce, že poručiteľ dňa 09.10.2003 uskutočnil výber sumy 254.978,80 Sk z vkladnej knižky č. XXXXXXXXXXX/XXXX, na ktorom doklade vlastnoručne napísal heslo, tento doklad podpísal a v ten istý deň vložil túto sumu na novozaloženú vkladnú knižku pod č. XXXXXXXXXXX/XXXX, ktorý vkladový doklad týkajúci sa tejto sumy tiež vlastnoručne podpísal. Z výpisu z tejto novej vkladnej knižky vyplynulo, že na túto príležitostne vkladal tiež menšie sumy, väčšiu sumu 70.000,- Sk vložil dňa 05.06.2007, v súvislosti s predajom pozemkov a obdržaním kúpnej ceny za ne v hotovosti, ktorú s ďalšími finančnými prostriedkami, ktoré medzičasom ušetril, na túto vložil, vychádzajúc z ktorých skutočností aj súd prvého stupňa správne finančné prostriedky na tejto novozaloženej vkladnej knižke považoval za vlastníctvo poručiteľa. Poukázali tiež na ďalšie sporné tvrdenia odporkyne, týkajúce sa kúpnej ceny za nehnuteľnosti v M., svedčiace o nepravdivosti jej tvrdení a zavádzaní súdu, menovite výpoveď jej manžela, ktorý bol vypočutý na pojednávaní dňa 05.10.2012 a vo svojej výpovedi podrobne popísal, ako sa s poručiteľom zoznámili, pomohli mu nájsť dom v M., ako sa o neho starali, pomáhali mu, ale ani slovom nespomenul, že by zo svojich peňazí za neho uhradili kúpnu cenu za dom vo výške 1.140.000,- Sk, z ktorej sumy im mal poručiteľ dlhovať ešte čiastku 289.814,- Sk, ako to v konaní tvrdila odporkyňa, pričom s prihliadnutím na to, že sa nejednalo o zanedbateľnú čiastku, nemožno sa domnievať, že na toto mohol zabudnúť. Rovnako ďalšiu verziu tvrdenia odporkyne, týkajúcu sa dôvodov výberu spornej sumy, považovali za nevierohodnú. K námietke premlčania, vznesenej odporkyňou v priebehu odvolacieho konania uviedli, že podľa ich názoru uplatnený nárok premlčaný nie je, pretože vzhľadom na zistené okolnosti možno dôvodne konanie odporkyne vyhodnotiť úmyselné, pretože táto z vkladnej knižky patriacej poručiteľovi pred jeho smrťou vybrala finančné prostriedky, o ktorých mala vedomosť, že patria jemu a v prípade jeho smrti by patrili do dedičstva po ňom, tieto si ponechala, a preto objektívna lehota, v ktorej by sa ich právo na vydanie bezdôvodného obohatenia mohlo premlčať je 10 ročná, plynúca odo dňa, keď k vzniku bezdôvodného obohatenia došlo, t. j. od 11.06.2008, vychádzajúc z ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o subjektívnu lehotu, táto podľa nich začala plynúť až keď sa dozvedeli ako oprávnení dedičia o tom, že k bezdôvodnému obohateniu došlo a kto sa na ich úkor obohatil, čo podľa ich tvrdenia bolo až na pojednávaní dňa 01.08.2012, kedy odporkyňa potvrdila, že naozaj dotknutú čiastku z vkladnej knižky ich nebohého právneho predchodcu vybrala.

Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné v napadnutých častiach a to vo výroku II. ktorým súd uložil odporkyňi povinnosť zložiť do súdnej úschovy sumu 9.620,06 eur a v súvisiacom výroku III., ktorým rozhodol o náhrade trov konania účastníkov podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušiť a podľa ust. § 221 ods. 2 O.s.p. vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej časti nepreskúmal, nakoľko vo vzťahu k nim suspenzívne účinky odvolania nenastali (§ 206 O.s.p.).

V preskúmvanej veci z obsahu spisového materiálu vyplýva, že odporkyňa podaným odvolaním o.i. uplatnila aj svoje právo dovolávať sa premlčania navrhovateľmi uplatneného nároku na uloženie jej povinnosti peňažného plnenia vo výške 9.620,06 eur zložením do súdnej úschovy. V priebehu prvostupňového konania túto námietku neuplatňovala.

Vychádzajúc z definície premlčania, toto je definované ako uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, aby právo bolo bývalo vykonané. Povinný subjekt môže čeliť

súdnemu uplatneniu práva námietkou premlčania. Hlavným, ba rozhodujúcim následkom premlčania je vznik práva na námietku premlčania pre povinný subjekt, ktorý ju môže, ale nemusí uplatniť. Ide o námietku právnu, z povahy ktorej vymedzenej hmotným právom (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vyplýva, že ju môže povinný subjekt uplatniť v ktoromkoľvek štádiu konania až do právoplatného skončenia veci. Skutočnosť, že by ju odporca musel uplatniť v určitom štádiu konania, teda nemožnosť jej uplatnenia v odvolacom konaní zo žiadneho ustanovenia hmotného ani procesného práva nevyplýva. Nemožno ju totiž považovať za novú skutočnosť v zmysle ust. § 205a O.s.p. pretože nemá charakter skutkového tvrdenia, ale ide o námietku, ktorá má hmotnoprávne dôsledky prejavujúce sa v tom, že ak bola vznesená dôvodne, došlo k tomu, že subjektívne právo prestáva byť jej vznesením vynúiteľné. Účelom právnej úpravy inštitútu premlčania v občianskoprávných vzťahoch je, aby oprávnený subjekt pod hrozbou sankcie premlčania uplatnil svoje právo v stanovenej premlčacej dobe - teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva teda znamená, že súd oprávnenej osobe nemôže premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na autoritatívnu vynúiteľnosť uplatneného práva.

V prípade obrany odporcu proti uplatnenému nároku v podobe vznesenia námietky premlčania, je teda zo strany súdu prioritné posúdenie účinnosti takejto obrany spojenej s nemožnosťou priznať oprávnenému subjektu premlčané právo, ktoré účinky nastanú až vtedy, keď sú splnené tieto skutočnosti: a/ uplynie právnym predpisom vymedzený čas (premlčacia doba), b/ nevykonalo sa právo oprávneným subjektom v priebehu takto vymedzenej doby.

V preskúmvanej veci prvostupňový súd zaviazal odporkyňu k peňažnému plneniu vo výške 9.620,06 eur, právne kvalifikujúc tento navrhovateľmi uplatnený nárok ako bezdôvodné obohatenie vzniknuté na strane odporkyne, vychádzajúc zo zistenia, že táto z vkladnej knižky vedenej peňažným ústavom na meno poručiteľa vybrala dňa 11.6.2008 finančné prostriedky v tejto výške, ktoré boli jeho vlastníctvom.

Podľa ustanovenia § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bezdôvodným obohatením je majetkový prospech, získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu, alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 100 ods. 1 OZ, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa ustanovenia § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa § 107 ods. 1 OZ, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

Podľa § 107 ods. 2 OZ, najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

Špeciálna úprava uvedená v ustanovení § 107 OZ platí teda pre premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Tzv. subjektívna premlčacia doba je upravená v prvom odseku tohto ustanovenia a v druhom odseku je upravená premlčacia doba objektívna. Obidve tieto doby začínajú a plynú nezávisle na sebe a ich vzájomný vzťah je taký, že ak skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí a ak je vznesená námietka premlčania, nemožno právo priznať.

Pre stanovenie počiatku plynutia objektívnej premlčacej doby v zmysle § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka je teda rozhodujúci okamžik, kedy bezdôvodné obohatenie vzniklo a pre posúdenie doby po ktorú má premlčacia doba plynúť, je rozhodujúce zistenie, či k získaniu bezdôvodného obohatenia došlo neúmyselne (z nebanlivosti), kedy je táto trojročná, alebo bolo získané úmyselne, kedy táto plynie po dobu desať rokov.

Počiatok subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa však viaže k skutočnosti, ktorou je vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa obohatil. Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, v zmysle § 107 ods. 1 OZ, treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal, nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr. Inak povedané, pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nie len predpokladaná vedomosť oprávneného, pretože na domnienky v tomto smere tu nie je priestor. O vzniku bezdôvodného obohatenia sa oprávnený dozvie vtedy, keď sa preukázateľne dozvie skutočnosti, na základe ktorých si môže urobiť úsudok o vzniku bezdôvodného obohatenia a jeho výške. Nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o tom dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti. Vyžaduje sa teda skutočná a nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a tom, kto ho získal.

Bezpečným zistením skutočností rozhodujúcich z hľadiska určenia začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby (§ 107, ods.1) a tiež posúdením začiatku plynutia a dĺžky objektívnej premlčacej doby (§ 107, ods.2 OZ), sa súd prvého stupňa doposiaľ nezaoberal, čo mu samozrejme vytknúť nemožno, pretože v priebehu prvostupňového konania, sa odporkyňa premlčania nedovoľavala. Z doterajších zistení jednoznačný záver o počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby vyvodiť nemožno. Navrhovatelia síce v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu tvrdia, že až na pojednávaní dňa 01.08.2012 sa dozvedeli, o vzniku bezdôvodnému obohatenia na strane odporkyne v súvislosti s dotknutým výberom peňažných prostriedkov z vkladnej knižky poručiteľa a to potom, ako odporkyňa v priebehu svojej výpovede pred súdom túto skutočnosť uviedla. Zo zápisnice z pojednávania zo dňa 01.08.2012 však vyplýva, že bezprostredne po začatí pojednávania to bola práve právna zástupkyňa navrhovateľov, ktorá predniesla návrh na začatie konania zo dňa 23.02.2012 z č. l. 1 - 4 spisu, predložila výpis z účtu v banke, ktorý bol založený do spisu, ako dôkaz toho, že 9 dní pred smrťou poručiteľa uskutočnila odporkyňa výber z jeho účtu v sume 289.814,- Sk (tieto skutočnosti teda uviedla predtým, ako v tento deň na pojednávaní vypovedala odporkyňa), čím je spochybnené ich tvrdenie o skutočnostiach, určujúcich pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby vo vzťahu k uplatnenému nároku.

Keďže z uvedených dôvodov nebolo možné účinnosť vznesenej námietky premlčania zo strany odvolacieho súdu posúdiť a tiež z dôvodu zachovania dvojinstančnosti súdneho konania, odvolací súd rozsudok súdu v napadnutých častiach, t. j. vo výroku II. a s ním súvisiacim výrokom III., (ktorým súd rozhodoval o náhrade trov konania účastníkov konania) zrušil za použitia § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. a vec vrátil v týchto častiach súdu prvého stupňa za použitia ods. 2 uvedeného ustanovenia na ďalšie konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa po vrátení veci bude doplniť dokazovanie výsluchom účastníkov, príp. vykonať i ďalšie potrebné dôkazy, za účelom bezpečného zistenia skutočností rozhodujúcich pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby, vo vzťahu k uplatnenému nároku, tieto spolu so skutočnosťami majúcimi vplyv na záver o dĺžke objektívnej premlčacej doby posúdiť z hľadiska prípadných účinkov vznesenej námietky premlčania a vo veci následne opätovne rozhodnúť, pričom pri svojom rozhodovaní bude súd prvého stupňa povinný vysporiadať sa tiež so všetkými námietkami a argumentmi uplatnenými účastníkmi v priebehu odvolacieho konania.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Právnym názorom odvolacieho súdu je súd prvého stupňa viazaný (§ 226 O.s.p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné .